

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين محمد بن عبد الله وعلى آله وصحبه ومن تبعه

بإحسان إلى يوم الدين .

باريتعالی می فرماید:

(يا بني آدم خذوا زينتكم عند كل مسجد وكلوا واشربوا ولا تسرفوا إنه لا يحب المسرفين)^۱

[ای پسران آدم زینت خود را نزد هر مسجد بگیرید یعنی در هر نماز و طوافی بهترین هیئت را داشته باشید و

بخورید و بیاشامید و اسراف و زیاده روی نکنید که خدا اسراف کنندگان را دوست نمی دارد و رفتارشان را نمی

پسندد].

و همچنین می فرماید: (وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا)^۲

[مساجد همه برای خدای یکتاست، بنابراین همراه خدا هیچ کس دیگری را عبادت نکنید که مسجد اختصاص به

عبادت خدای یکتا دارد].

و باز باریتعالی در آیه ی دیگر می فرماید: (لا تقم فيه أبداً لمسجد أسس على التقوى من أول يوم أحق أن

تقوم فيه فيه رجال يحبون أن يتطهروا والله يحب المطهرين)^۳

[ای رسول خدا هیچ گاه در مسجد ضرار، به نماز مایست، آن مسجد شایستگی نماز رسول خدا را ندارد، برای این

که مسجد قبا که از نخستین روز آمدنت به مدینه بر پرهیزگاری و ترس از خدا شالوده گذاری شده است به نماز

۱- سوره أعراف آیه ۳۱ .

۲- سوره الجن آیه ۱۸ .

۳- سوره التويه آیه ۱۰۸ .

خواندنت در آن شایسته تر است، زیرا در مسجد قبا مردمی پاک و مهذب وجود دارد که خود را پاکیزه نگهداشتن و از نفاق و بد دلی دور داشتن و از اخلاق ناپسندیده خود را پاک ساختن و خود را با آب شستن و وضو و طهارت داشتن را دوست می دارند، و خدا پاکیزگان را دوست می دارد].

مقصود مسجد ضرار بود که منافقان آن را بنا کرده بودند^۴. هم چنین مسجدی که بر تقوا بنا شده است مسجد رسول الله (ص) نیز می باشد.

خداوند عز وجل بنای مساجد را برای مسلمان مشروع کرده، تا این که این مساجد مکان و جایگاه عباداتی که در قرآن و سنت پیامبر (ص) وارد شده باشند. نماز از مهم ترین عبادت ها بعد از توحید و خداشناسی است، پس بایستی مسلمانان به نماز اهتمام بهتر و بیش تری بدهند و آن را در اوقات خود و هم چنان که خدا و رسول الله (ص) امر فرموده اند بر پا کنند.

باریتعالی می فرماید: (إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا)^۵

[نماز فرض بر مؤمنان فریضه وقت دار است که نباید از وقت آن به دنبال افتد].

و از رسول الله (ص) سؤال شد کدام عمل نزد خدا محبوب تر است آن حضرت فرمودند:

(الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا)^۶ نماز در وقت از همه ی اعمال نزد خداوند محبوب تر است.

باریتعالی نماز را در مکانی مخصوص در هر شبانه روز پنج بار فرض فرمودند و آن هم مساجد می باشد، پس بر

^۴ - برای آگاهی بیش تر و بهتر به قصه مسجد ضرار به تفاسیر معتبره مانند تفسیر ابن کثیر و تفسیر ابن جریر طبری و غیره مراجعه کنید .

^۵ -سوره النساء آیه ۱۰۳

^۶ -متفق علیه

مسلمانان است که این مساجد را احترام گذاشته و در قلب خود مورد عظمت قرار داده، حق آنرا بجا آورند، چنان

که باریتعالی می فرماید: (ومن يعظم شعائر الله فإنَّها من تقوى القلوب)^۷

[کسی که شعائر دین خدا را عظیم و بزرگ و محترم دارد - خوشا به حال او - که این تعظیم نشانه‌ی دل‌های با

تقوا است].

رسول الله (ص) مردم را در بنا و ساختن مساجد تشویق نمودند .

چنان که می فرمایند: (من بنى لله مسجداً بنى الله له بيتاً فى الجنة)^۸

کسی که مسجدی برای رضای خدا در دنیا بسازد، خداوند برای او خانه‌ای در بهشت می سازد .

آن هم برای این که مردم نماز خود را در آن برپا دارند و در آن به خداوند تقرب جویند و خدا را ذکر و یاد نمایند.

خداوند عز و جل می فرماید: (وأقم الصلاة لذكركى)^۹ [نماز را برای یاد من بپا دار].

و رسول الله (ص) نماز جماعت را بر امت خود در مساجد فرض و واجب فرموده، و آنان را به آن امر و از

تخلف از آن نهی فرموده اند، پس نایبستی مسلمانان از ادای نماز در مساجد تهاون و کسالت و تخلف ورزیده از آن

غافل باشند، و بایبستی برای آخرت خود اجر و پاداش ذخیره کنند .

باریتعالی می فرماید: (يوم لا ينفع مال ولا بنون إلا من أتى الله بقلب سليم)^{۱۰}

[آن روزی که مال و فرزندان برای انسان هیچ نفع و سودی نمی رساند و تنها آن کس سود برد که با دل، با

اخلاص و پاک از شرک و نفاق، به درگاه خدا آید].

^۷ - سورة الحج آیه ۳۲

^۸ - متفق علیه .

^۹ - سورة طه آیه ۱۴

^{۱۰} - سورة الشعراء آیه ۸۸ - ۸۹

و باید دانست که تخلف از نماز جماعت در مساجد از صفات زشت و مذموم منافقین است، چنان که از عبدالله بن

مسعود (رض) روایت می شود که: (... وما يتخلف عنها إلا منافق معلوم النفاق)^{۱۱}

از نماز جماعت بجز منافقی که نفاق او معلوم و آشکار است کسی دیگر تخلف نمی کند .

و می فرماید: (إنَّ أثقل الصلوات على المنافقين صلاة الفجر وصلاة العشاء ولو علموا ما فيهما لأتوهما ولو حبواً)^{۱۲}

سخت ترین و سنگین ترین نمازها بر منافقین نماز صبح و نماز عشا (خفتن) است و اگر می دانستند چه اجر و

ثواب و پاداشی در آن دو است، هر طور شده به نماز می آمدند، اگر چه با خزیدن بود .

و باید مسلمان بداند که بین نماز فریضه و سنت راتبه و غیر راتبه فرق بسیار زیادی است و فرائض را آشکار

کرده و نوافل را مخفی نماید .

رسول الله (ص) می فرمایند : (... فعليكم بالصلاة في بيوتكم فإن خير صلاة المرء في بيته إلا المكتوبة)^{۱۳}

بر شماست که در خانه هایتان نماز بخوانید، زیرا بهترین نماز انسان نمازی است که در خانه می خواند، به جز

نمازهای فرض که خواندن آن در مسجد بهتر است .

این عام است در تمامی نمازهای سنت (نوافل) مگر نوافلی که از شعائر اسلام بشمار می رود، مانند نماز دو

عید فطر و اضحی و نماز کسوف و خسوف و هم چنین نماز تراویح بر صحیح ترین اقوال علما ، که خواندن آنها

با جماعت و در غیر از خانه خواهد بود .

پس اظهار فرائض در مساجد و مکان اجتماع مسلمانان خواهد بود، بر عکس نوافل و سنت ها، در خانه و دور از

مردم بهتر است، زیرا از ریاکاری محفوظ است .

^{۱۱} - رواه مسلم حدیث رقم ۶۵۴ ، ۴۵۳/۱ .

^{۱۲} - متفق علیه .

^{۱۳} - متفق علیه .

نماز در دین مبین اسلام مقام و منزلت بزرگی در بین سایر عبادت ها را دارد و آن ستون دین به شمار می رود که دین بدون آن کامل نمی گردد.

باریتعالی می فرماید: (إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا)^{۱۴}

[همانا که نماز برای اهل ایمان حکمی واجب و لازم است].

نماز در تمامی ادیان آسمانی سابق وجود داشته، زیرا نماز از مستلزمات ایمان می باشد و در ادای آن تشویق زیادی بر زبان تمامی پیامبران آمده، آن هم به خاطر اثر مهم و بزرگی که در تربیت و اصلاح نفس و روح و قربت به خداوند دارد، زیرا هیچ چیز مانند نماز نفس را اصلاح و تربیت و آموزش نمی دهد،

چنان که پیامبر ابراهیم (ع) می فرماید: (رب اجعلنی مقيم الصلاة ومن ذریتی)^{۱۵}

[ای پروردگرم مرا بر پا دارنده نماز بساز و از نوادگانم کسانی را بر پا دارنده نماز فرما].

و باریتعالی در شأن پیامبرش اسماعیل می فرماید: (وكان يأمر أهله بالصلاة والزكاة وكان عند ربه مرضياً)^{۱۶}

[اسماعیل (ع) قوم و خویشان خود را به نماز و زکات امر می فرمود، و نزد پروردگارش مورد خشنودی بود].

و باریتعالی به پیامبرش موسی (ع) خطاب می فرماید: (إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي)^{۱۷}.

[من هستم الله، خدای یکتا که نیست معبودی بحق مگر من، یکتائی شایسته ذات پاک یکتای من است، و نماز را

برای یاد من بپا دار].

و فرشتگان مادر عیسی (ع) را ندا می کنند: (یا مریم اقنتی لربک واسجدی وارکعی مع الراكعين)^{۱۸}

^{۱۴} -سوره النساء آیه ۱۰۳

^{۱۵} -سوره ابراهیم آیه ۴۰

^{۱۶} -سوره مریم آیه ۵۵

^{۱۷} -سوره طه آیه ۱۴ .

^{۱۸} -سوره آل عمران آیه ۴۳

[ای مریم فرمانبردار پروردگارت باش، و سجود و رکوع بنما همراه رکوع کنندگان - یعنی عبادت خدا را بجا آور

همراه عبادت کاران، نماز بخوان همراه نمازخوانان].

و عیسی (ع) از نعمتی که خداوند به او عطا فرموده است در قرآن می فرماید:

(وجعلنی مبارکاً أينما كنت وأوصانی بالصلاة والزكاة ما دمت حياً)^{۱۹}

[ومرا هرکجا که باشم برای جهانیان مایه برکت ورحمت گردانید و تا زنده ام به عبادت نماز و زکات سفارش فرمود]

و وقتی باری تعالی از بنی اسرائیل عهد و پیمان گرفت یکی از مهم ترین عنصرهای آن عهد و پیمان ادای نماز بود

چنان که می فرماید:

(وإذ أخذنا ميثاق بني إسرائيل لا تعبدون إلا الله وبالوالدين إحساناً وذي القربى واليتامى والمساكين وقولوا

للناس حسناً وأقيموا الصلاة وآتوا الزكاة)^{۲۰}.

[و هنگامی که عهد و پیمان از بنی اسرائیل گرفتیم که بندگی منمائیید مگر خدای یکتا را و با پدر و مادر

نیکوکاری کنید و خویشاوندان را مدد کاری و یتیمان را سرپرستی و نگهداری کنید و مسکینان و افتادگان را

دستگیری کنید و با زبان خوش با مردم سخن بگوئید - مردم را به امر بمعروف و نهی از منکر به خوبی وادارید - و

نماز را بر پا دارید و زکات مال خود را بدهید].

^{۱۹} - سوره مریم آیه ۳۱
^{۲۰} - سوره البقره آیه ۸۳

و باریتعالی پیامبر محمد را خطاب می فرماید:

(وامر أهلک بالصلاة واصطبر علیها لا نسألك رزقاً والعاقبة للتقوی)^{۲۱}

[تو اهل بیت خود را به نماز امر کن و خود نیز بر نماز حق صبور باش، ما از تو رزق و روزی کسی نمی طلبیم

بلکه ما بتو روزی می دهیم و فرجام نیک برای پرهیزکاری و ترس از خداست].

بلی نماز ستون اسلام است که بین بنده و خدا ارتباط ایجاد می کند، و این دلیل محبت خداوندی و شکر نعمت

اوست و آن حد فاصل و تشخیص دهنده ی حقیقی بین مؤمن و کافر است، چنان که رسول الله (ص) می فرماید:

(العهد الذی بیننا و بینهم الصلاة فمن ترکها فقد کفر)^{۲۲}.

عهد و پیمانی که بین ما مسلمانان و کافران است ادای نماز می باشد، و کسی که نماز را ترک کند کافر شمرده

می شود .

بلی کسی که از نماز خواندن کوتاهی کند در بقیه ی ارکان اسلام بیش تر کوتاهی خواهد کرد و تمامی ارتباط او

به خدا منقطع خواهد شد .

خلیفه راشد ابوبکر الصدیق (رض) می فرماید:

(اعلموا أن أهم أمرکم عندی الصلاة فمن ضیعها فهو لغيرها أضيع، واعلموا أن لله عملاً فی اللیل لا یقبله فی

النهار، وعملاً فی النهار لا یقبله فی اللیل)^{۲۳}.

^{۲۱} - سوره طه آیه ۱۳۲ .

^{۲۲} - [] أخرجه أحمد فی المسند ۴/۲۴۶، والترمذی ۵/۱۳ - ۱۴، حدیث ۲۶۲۱، والنسائی فی السنن ۱/۲۳۱ - ۲۳۲، وابن ماجه فی السنن حدیث ۱۰۷۹، وصحیح سنن ابن ماجه ۱/۱۷۷، حدیث ۸۸۴، وابن حبان فی صحیحہ، والحاکم وصححه ووافقه الذہبی ۱/۶ - ۷ .

^{۲۳} - مجموع فتاوی شیخ الإسلام ابن تیمیة ۲۲/۴۰

بدانید که مهم ترین امور شما نزد من نماز است و کسی که نماز را ضایع کرده آنرا بجا نیاورد، کارهای دیگر را به طریق اولی انجام نخواهد داد و بدانید که برای خداوند اعمالی در شب است که انجام آن را در روز قبول نمی کند، و اعمالی در روز است که انجام آن را در شب قبول نمی کند و در شرح و تفسیر این حکمت آمده که آن اعمال نماز است.

پس کسی که به نماز اهانت کرده و تکبر ورزد، مانند این که به دین مبین اسلام اهانت ورزیده و نصیب او از اسلام به قدر نصیب او از ادای نماز می باشد و شوق و میل او به اسلام به اندازه شوق و میل او در ادای نماز می باشد، پس بر حذر باش که خدا را ملاقات کنی و ارزشی از دین مبین اسلام در قلب تو نباشد، زیرا ارزش اسلام در قلب تو به اندازه ی ارزشی است که نماز در زندگی و قلب تو دارد .

نماز اولین فرض ها و واجبات دین مبین اسلام بعد از شهادتین

گواهی دادن که خدائی بحق جز خدای یکتا نیست، و گواهی دادن به اینکه محمد (ص) رسول و فرستاده خداست . رسول الله (ص) در مکه سیزده سال مردم را به یکتا پرستی و توحید دعوت فرمود، و از بت پرستی و شرک به خدا نهی کرد، و وقتی مسلمانان در روح و جان ایشان عقیده توحید و یکتا پرستی مستقر و محکم و ثابت گردید، و ایمان کامل به خدا و رسول خدا (ص) آوردند، خداوند نماز پنج گانه را بر مسلمانان فرض نمود، و رسول اکرم (ص) سه سال قبل از هجرت به مدینه آن را در مکه ادا می کردند .

منزلت نماز در بین دیگر عبادات

و چون نماز امتیاز و شأن و ویژگی خاص و مهمی در بین سائر عبادات داشت خداوند آن را بدون واسطه و میانجی در شب اسراء و معراج با مخاطب قرار دادن مستقیم رسول الله (ص) بر او و امتش فرض گرداند. و به این خاطر بود که رسول الله (ص) وقتی امر مهم و یا حادثه ای رخ می داد مانند خسوف^{۲۴} ماه و کسوف^{۲۵} آفتاب بلا فاصله به ادای نماز بر می خواستند، تا اینکه رحمت خداوندی شامل حال آنها شده و مشکل آنها حل شود، پس ما باید به رسول الله (ص) اقتداء و تاسی کنیم و آن عمل را انجام دهیم.

واجب بودن نماز جماعت

نماز جماعت بر مردان در حال سفر و حضر (مقیم بودن)، داشتن امنیت و در حال ترس و خطر، در همه ی این حالت ها واجب عینی است.

باریتعالی می فرماید: (وإذا كنت فيهم فأقم لهم الصلاة فلتقم طائفة منهم معك وليأخذوا حذرهم وأسلحتهم فإذا

سجدوا فليكونوا من ورائكم ولتأت طائفة أخرى لم يصلوا فليصلوا معك وليأخذوا حذرهم وأسلحتهم)^{۲۶}

[و هرگاه در میان جماعت حاضر بودی یا رسول الله و شما ترس دشمن داشتید و نماز را برای جماعت بپا داشتی،

باید گروهی پشت سر تو به نماز بایستند و گروهی به دنبال ایستند و آن گروهی که پشت سر تو هستند سلاح خود را

بگیرند با خود، وقتی که اینان به سجود رفتند و مشغول نماز بودند، آن طائفه دیگر از پشت شما پاسبانی شما کنند و

^{۲۴} - خسوف: گرفتن ماه، یا از نظر پنهان شدن ماه در شبهایی که باید ماه دیده شود، در فارسی: ماه گرفتگی، و ماه گرفت هم می گویند. (فرهنگ عمید).

^{۲۵} - کسوف: گرفته شدن آفتاب، تاریک شدن قرص خورشید. (فرهنگ عمید)

^{۲۶} - سوره النساء آیه ۱۰۲

این طائفه که پشت سر تو هستند بروند برای پاس زدن و آن گروه که پاس می زدند بیایند و با تو نماز بخوانند و پرهیز و احتیاط از دست ندهید و سلاح با خود بگیرید تا آنکه از نماز فارغ شوید].

و در اینجا خداوند به پیامبر (ص) امر می کند، و امر به رسول الله (ص) به معنی امر به او و به امت اوست، اگر آن

امر دلالت خصوصیت به رسول الله (ص) نداشته باشد، پس این آیه دلیل بر واجب بودن نماز جماعت است و اجازه ترک نماز جماعت در حال جنگ هم به ایشان نداد.

بارتعالی می فرماید: (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ) ^{۲۷}

[نماز را بر پا مدارید و زکات را بدهید و نماز خود را با نمازگزاران انجام دهید].

و این آیه بر واجب بودن نماز جماعت دلالت می کند و اگر مقصود فقط اقامت نماز بود در آخر آیه ذکر:

(واركعوا مع الراكعين) نمی آمد زیرا در اول آیه امر به اقامت نماز شده بود.

بعضی از آثار و اقوال صحابه و تابعین در وجوب نماز جماعت

از ابی هریره (رض) روایت است که رسول الله (ص) فرمودند:

((والذی نفسی بیده لقد هممت أن أمر بحطب یحطب ثم أمر بالصلاة فیؤذن لها ثم أمر رجلاً فیوم الناس ثم أخالف إلی

رجال فأحرق علیهم بیوتهم)) ^{۲۸}.

به خدایی که جان من در دست اوست تصمیم گرفتم هیزم جمع کرده، سپس دستور دهم تا این که اذان بگویند،

سپس مردی را به امامت واگذارم و به طرف مردانی روم که به جماعت حاضر نشده اند و خانه هایشان را آتش زنم.

^{۲۷} - سوره البقره آیه ۴۳

^{۲۸} - متفق علیه .

و از ابی هریره (رض) روایت است :

((أتى النبي (ص) رجل أعمى فقال: يا رسول الله ليس لي قائد يقودني إلى المسجد، فسأل رسول الله (ص) أن

يرخص له في بيته، فرخص له، فلما ولى دعاه فقال له: هل تسمع النداء؟ قال: نعم، قال: فأجب))^{٢٩}

امام کاظم (علیه السلام) می فرمایند : همانا نماز در صف اول جماعت مثل جهاد در راه خدای عزوجل است .^{٣٠}

مرد نابینائی نزد رسول الله (ص) آمد و گفت: کسی ندارم که مرا به مسجد برساند و از آن حضرت اجازه خواست

تا در خانه اش نماز بخواند، آن حضرت به او اجازه داد و وقتی آن مرد از آن جا دور شد و رفت او را صدا کرد و

فرمود: آیا اذان را می شنوی؟ جواب داد بلی، فرمود: پس جواب اذان را بده، یعنی نماز را با جماعت دا کن .

و احادیث خیلی زیادی در وجوب نماز جماعت در مسجد وارد شده که ما به این چند حدیث اکتفا می کنیم .

از امیرالمؤمنین عمر بن الخطاب (رض) روایت است که گفت: (ما بال أقوام يتخلفون، يتخلف بتخلفهم آخرون، والله

لقد هممت أن أرسل إليهم فيجأ في أعناقهم ثم يُقال: اشهدوا الصلاة)^{٣١}

چرا و برای چه افرادی از حضور جماعت تخلف می کنند، و به خاطر تخلف آنان، دیگران نیز تخلف می کنند، بخدا

سوگند که تصمیم گرفتم بر آنان مردانی بفرستم تا به گردنشان بزنند و به آنها بگویند: به نماز جماعت حاضر شوید .

و هم چنین برای امراء و فرمانداران شهرها نوشت:

(إنَّ أهم أمرکم عندی الصلاة فمن حفظها فقد حفظ دينه، ومن ضيَّعها فهو لما سواها أضيع، ومن المحافظة عليها

أداؤها جماعة في المسجد، وفي رواية: ولا حظ في الإسلام لمن ترك الصلاة)^{٣٢}

^{٢٩}- متفق عليه .

^{٣٠}- وسایل الشیعه ج ٥ ب ٨

^{٣١}- کنز العمال - کتاب الصلاة من قسم الأفعال - الباب الخامس في الجماعة وفضلها
و أحكامها - فصل في فضلها - رقم الرواية ٢٢٧٩٥ - ٢٥٢/٨ .

مهم ترین امور شما نزد من نماز است، پس کسی که آن را حفظ کند دین خود را حفظ کرده و کسی که آنرا ضایع کند، ضایع کردن چیزهای دیگر برای او آسان تر است و از محافظت کردن آن اینست که نماز با جماعت و در مسجد خوانده شود و در روایتی آمده: ((هیچ بهره و نصیب و خوشبختی در اسلام نیست، برای کسی که نماز را ترک کند)).

ابوهریره (رض) می گوید: (لأن یمتلیئ أذن ابن آدم رصاصاً مذاباً خیرٌ له من أن یسمع المنادی ثم لا یجبه)^{۳۳}
اگر گوش بنی آدم پر از سرب ذوب شده گردد بهتر است از اینکه صدای مؤذن را بشنود ولی آن را اجابت نکند.
از عبدالله بن عباس رضی الله عنهما سؤال شد:

مردی است که شب را به عبادت و نماز می گذراند، و روز را به روزه، ولی نماز جماعت و جمعه حاضر نمی شود
جواب داد: او در جهنم خواهد بود و بار دیگر بعد از یک ماه از او همین سؤال شد، بار دیگر همان جواب را داد.

عبدالله بن مسعود و ابو موسی الأشعری رضی الله عنهما می گویند:

(من سمع المنادی ثم لم یجبه من غیر عذر فلا صلاة له)^{۳۴}

کسی که اذان را بشنود و جواب آنرا ندهد، به نماز جماعت نرود در حالی که هیچ عذری ندارد نماز او صحیح نیست.

علی بن ابی طالب رضی الله عنهما می گوید: (من سمع النداء فلم یأته لم تجاوز صلاته رأسه إلا بالغدر)^{۳۵}.

کسی که اذان را بشنود ولی به مسجد نیاید، نماز او از سرش بالاتر نمی رود، یعنی نماز او قبول نمی شود مگر این
که عذر داشته باشد.

^{۳۲} -مراجعه شود به کتاب: الصلاة وحکم تارکها لابن القیم الجوزیة ص ۴۰۳ - ۴۰۴، و کتاب: مجموعة رسائل فی الصلاة ص ۱۴۸

^{۳۳} -مصنف ابن ابی شیبة، کتاب الصلوات، من قال إذا سمع المنادی فلیجب ۱/۳۴۵، والأوسط فی السنن والإجماع والاختلاف لابن المنذر، کتاب الإمامة، ذکر تخوف النفاق علی تارک شهود العشاء والصبح جماعة، رقم الروایة ۱۹۰۵، ۴/۱۳۷، والمحلی لابن حزم ۴/۲۷۴

^{۳۴} - مصنف ابن ابی شیبة ۱/۳۴۵، والأوسط لابن المنذر ۴/۱۳۶ رقم الروایة ۱۹۰۲، والمحلی لابن حزم ۴/۲۷۴.

^{۳۵} - مصنف ابن ابی شیبة ۱/۳۴۵، والأوسط لابن المنذر ۴/۱۳۶ رقم الروایة ۱۹۰۱.

علی بن ابی طالب (رض) می گوید: (لا صلاة لجماعة إلا في المسجد، فيقل له: يا أمير المؤمنين من جار

المسجد؟ قال: من سمع النداء)^{۳۶}

همسایه ی مسجد ، نماز او صحیح نیست مگر در مسجد باشد، گفته شد: ای امیر المؤمنین همسایه ی مسجد چه

کسی است؟ فرمود: کسی که اذان را بشنود همسایه مسجد است .

عطاء بن ابی رباح و أبو ثور رحمة الله عليهم می گویند: (حضور نماز جماعت فرض است)^{۳۷}

امام شافعی رحمة الله عليه می گوید: (فلا أرخص لمن قدر على صلاة الجماعة في ترك إتيانها إلا من عذر)^{۳۸}.

کسی که می تواند به نماز جماعت حاضر شود اجازه تخلف از نماز جماعت به او نمی دهم، مگر این که عذر

داشته باشد .

امام خطابی رحمة الله عليه گوید:

(حضور نماز جماعت در مساجد واجب است، زیرا اگر سنت بود عبدالله بن أم مكتوم که نابینا بود اولی تر بود که

از آن تخلف کند، و همچنین برای کسانی که ضعیف و نابینا هستند مانند او واجب است) .

عطاء بن ابی رباح گوید: (فليس لأحد من خلق الله في الحضر والقرية رخصة في أن يدع الصلاة)^{۳۹}

رخصتی برای هیچ کس از بشر نیست، چه کسی که مقیم باشد و چه کسی که در قریه (مسافر) باشد از نماز

جماعت تخلف کند .

^{۳۶} - عبدالرزاق في المصنف رقم الحديث ۱۹۱۵ - ۴۹۷/۱ - ۴۹۸ - ومصنف ابن أبي شيبة ۳۴۵/۱، والأوسط لابن المنذر ۱۳۷/۴ رقم الرواية ۱۹۰۷، والمحلی لابن حزم ۲۷۴/۴ - ۲۷۵ .

^{۳۷} - الأوسط لابن المنذر ۱۳۸/۴، والمغني لابن قدامة ۵/۳، تفسير القرطبي ۴۳۹/۱، فقه الإمام أبي ثور لسعدي حسين علي جبر ص ۲۲۱ .

^{۳۸} - كتاب الأم للشافعي ۱۵۴/۱

^{۳۹} - الأوسط في السنن والإجماع والاختلاف لابن المنذر ۱۳۷/۴

إمام الأوزاعي رحمة الله عليه گوید: (هیچ گناهی بعد از شرک به خدا بزرگتر از تأخیر نماز از وقت خود، و

کشتن مؤمنی بغیر حق نیست).^{۴۰}

حکمت فرض شدن نماز جماعت و منافع آن

هیچ شکی نیست که دین مبین اسلام دینی است که مردم را به تضامن و پیوستگی و تآلف و محبت و ترابط و

اخوت و برادری با هم، دعوت می کند .

پس خداوند متعال برای زنده کردن چنین چیزها و تقویت آن بعضی از عبادت ها را بر بندگان خود فرض و واجب

فرموده که از جمله این عبادت ها نماز جماعت می باشد، و آن هم در هر شبانه روز پنج بار با برادران مسلمان خود در

مسجد کنار هم و پشت سر هم ایستاده و با خدای خود ذکر و مناجات می کنند و در مسجد با همدیگر ملاقات کرده،

روابط برادرانه را محکم تر و استوار می سازند، در این جاست که برادران مسلمان احساس همدردی می کنند، و می

دانند که هدف آنان یکی است و آن هم رضا و خوشنودی باریتعالی است. و در برابر خدا با خشوع و خضوع کامل

ایستاده و با او مناجات می کنند و هیچ فرقی بین فقیر و ثروتمند، امیر و مأمور، جاهل و نادان و دانشمند نخواهد بود،

بلکه همگی در یک صف ایستاده اند. این باعث می شود که برادران مسلمان با هم الفت و مودت بگیرند و از حال

مادی و معنوی همدیگر با خبر شوند، و باعث رفع بسیاری از مشکلات نیز خواهد بود، و این اجتماع است که باعث

سربلندی و عزت اسلام در جامعه بشری خواهد بود.^{۴۱}

باریتعالی مسلمانان را خطاب می فرماید:

^{۴۰} - سوره الحج آیه ۷۷ - ۷۸

^{۴۱} - محمود لطیفی

(يا أيها الذين آمنوا اركعوا واسجدوا واعبدوا ربكم وافعلوا الخير لعلكم تفلحون وجاهدوا في الله حق جهاده هو اجتباكم وما جعل عليكم في الدين من حرج ملة أبيكم إبراهيم هو سماكم المسلمين من قبل وفي هذا ليكون الرسول شهيداً عليكم وتكونوا شهداء على الناس فأقيموا الصلاة وآتوا الزكاة واعتصموا بالله هو مولاكم فنعم المولى ونعم النصير).^{٤٢}

[ای مردمی که ایمان آورده اید به نماز ایستید و برای خدای یکتا رکوع و سجود بجا آورید، و پروردگارتان خدای یکتا را - نه غیر او را - عبادت کنید، و کارهای خیر انجام دهید تا رستگار شوید، و در راه خدا جهاد کنید آن چنان که شایسته ی جهاد در راه او است - جهاد با دشمنان خدا، جهاد به نفس و هوی، جهاد با شر و فساد - برای اینکه خدای متعال شما مسلمانان را برای این مسئولیت بزرگ برگزید - و دینی به شما سپرد که موافق فطرت و سرشت آدمی است، و از همه طرف رحمت خدا با آن همراه است، و در آن هیچ نوع سختی فوق طاقت نیست - دین پدرتان ابراهیم است - دین توحید و یکتا پرستی است که از عهد ابراهیم (ع) تا خاتم الانبیاء بهم متصل است، خدای یکتا، شما امت محمد (ص) را مسلمان نامید تا دل و روی را به خدا تسلیم کنید، که امت مسلمان بر یک راه راست است، این امانت عظیم که بشما سپرده شد تا پیغمبر خدا محمد (ص) گواه بر این امت باشد، و راه سلوک امت را تعیین فرماید، و شما امت محمد بر همه مردم گواه باشید، راه راست و سلوک صحیح را برای جهانیان تعیین کنید - شما امت محمد قیّم و سرپرست و راهنمای جهانیان هستید، - و نماز بپا دارید و زکات را بدهید، و اعتصام و اعتماد بر خدای یکتا داشته

^{٤٢} - رواه أبو داود ٣٧٣/١ حدیث رقم ٥٥١، وصحیح سنن أي داود ١/١٦٤، وابن ماجه حدیث ٧٩٣ - ٢٦٠/١، وصحیح سنن ابن ماجه حدیث ٦٤٥، ١/١٣٢، والدارقطني في السنن ١/٤٢٠، والحاكم في المستدرک ١/٢٤٦، وغيرهم .

باشید، تا او تعالی دوست و یاری دهنده شما باشد، که خدای متعال چه دوست خوب و چه یاری دهنده خوبی است، سبحانه و تعالی].

نماز جماعت در اسلام برای از بین بردن فاصله های طبقاتی در جامعه می باشد، چه از نظر نژاد پرستی و قومیت، و چه از نظر سیاه و سرخ بودن .

هم چنین اجتماع مسلمانان در مسجد برای نماز جماعت باعث می شود خداوند برکات و رحمت خود را بر آنان نازل فرماید .

جزای کسانی که نماز جماعت را بدون عذر ترک می کنند

نماز جماعت مزیت مهمی در جامعه اسلامی دارد، و نباید در ادای آن تهاون و تساهل و کسالت ورزید و چنان که از احادیث زیر واضح است عدم حضور جماعت باعث عدم قبول نماز او می شود و معلوم است کسی که نماز او کامل نیست به بقیه ی اعمال و کردار او نگاه نمی شود.^{۴۳}

عبدالله بن عباس رضی الله عنهما روایت می کند که رسول الله (ص) فرمودند:

(من سمع المنادی فلم يمنع من اتباعه عذر - قالوا: وما العذر؟ - قال خوف أو مرض لم تقبل منه الصلاة

التي صلّى)^{۴۴}

^{۴۳} - محمود لطيفي

^{۴۴} - رواه ابن ماجه حديث رقم ۷۹۳، صحيح سنن ابن ماجه ۱/۱۳۲، ابن المنذر في الأوسط حديث رقم ۱۸۹۸ - ۱۳۵/۴، وابن حبان في (الإحسان) حديث رقم ۲۰۶۴ - ۴۱۵/۵، والحاكم وصححه ۱/۲۴۵، وإرواء الغليل ۲/۳۳۷ وغيرهم .

کسی که اذان را شنید و در اجابت کردن آن عذری او را منع نکرد، گفتند: عذر مانند چه؟ فرمود: مانند ترس از

دشمن و یا مرض؛ نماز او قبول نمی شود. یعنی نمازی که در خانه می خواند از او قبول نمی شود.

هم چنین در حدیث دیگری روایت می کند که آن حضرت (ص) فرمودند:

((من سمع النداء فلم یأت به فلا صلاة له إلا من عذر))^{۴۵}

کسی که اذان را بشنود ولی به نماز جماعت حضور نیابد نماز از او قبول نمی شود، مگر این که عذر داشته باشد.

و از ابی الدرداء (رض) روایت است که فرمود از رسول اکرم (ص) شنیدم که می فرمود:

((ما من ثلاثة فی قرية ولا فی بدو لا تقام فیهم الصلاة إلا قد استحوذ علیهم الشیطان فلیکم بالجماعة فإنما یأکل

الذئب من الغنم القاصية))^{۴۶}

هر سه نفری که در قریه و یا بادیه نشینی باشند و نماز جماعت را بر پا نکنند، کسانی هستند که شیطان بر دل آنان

سخت احاطه کرده، پس بر شماست که به جماعت حاضر شوید، زیرا گرگ همیشه گوسفندی را که از چوپان دور شده

می خورد.

بعضی از آداب رفتن به نماز جماعت

* مستحب است برای کسی که از خانه خارج شده و به نماز جماعت می رود با وضو باشد.

خداوند می فرماید: (إِنَّ اللَّهَ یحب التوابین و یحب المتطهرین)^{۴۷}.

^{۴۵} - رواه أحمد فی المسند ۱۹۶/۵، وأبو داود حدیث رقم ۵۴۳، وصحیح سنن أبی داود حدیث ۵۴۷ - ۱۶۲/۱، (عون المعبود) ۲۵۱/۲، والنسائی فی السنن ۱۰۶/۲ - ۱۰۷، وصحیح سنن النسائی حدیث ۲۸۱/۸۴۶۱، وصحی ابن خزیمة حدیث ۱۴۸۶، ۳۷۱/۲، والحاکم فی المستدرک ۲۴۵/۱، وغیرهم.

^{۴۶} - سورة البقره آیه ۲۲۲.

^{۴۷} - رواه أبوداود ۳۸/۱ حدیث رقم ۵۶۲ (عون المعبود) ۲۶۸/۲ - ۲۶۹، وصحیح سنن أبی داود ۱۶۸/۱.

[همانا که خداوند توبه کاران را دوست می دارد، و پاکیزگان را دوست می دارد].

* وقتی بطرف مسجد می رود دست های خود را به داخل هم گره نزد.

رسول الله (ص) می فرماید:

((إذا توضأ أحدكم فأحسن وضوءه، ثم خرج عامداً إلى المسجد فلا يشبكن يديه فإنه في صلاة))^{۴۸}.

اگر یکی از شما وضوء گرفت و آن را کامل و تمام کرد سپس بقصد مسجد برای نماز بیرون رفت، بین دو دست خود گره نزنند، یعنی داخل هم نکنند، زیرا او در حالت ادای نماز می باشد.

* مستحب است در حال رفتن به نماز نظیف و پاکیزه بوده خود را شیک کند، زیرا اسلام توصیه می کند به این

که مسلمان باید منظر او زیبا بوده و از منظر زشت و ناپسند و پلید دوری کند و زیور و زینت دادن خود جزئی از آداب نماز می باشد.

باریتعالی می فرماید: (یا بنی آدم خذوا زینتکم عند کل مسجد وکلوا واشربوا ولا تسرفوا إنه لا یحب المرفین)^{۴۹}

[ای فرزندان آدم در مقام عبادت لباس زینت بپوشید، از نعمت های خدا بخورید و بیاشامید و اسراف مکنید که خداوند اسراف کنندگان را دوست نمی دارد].

رسول الله (ص) به مسلمانان این آداب را آموزش می دادند، و به آنان توصیه می فرمودند تا به این آداب عمل کنند و در هیئت و مظهر خود زیبا باشند.

آن حضرت (ص) می فرماید:

((لا یدخل الجنة من کان فی قلبه مثقال ذرة من کبر فقال رجل: یا رسول الله إن الرجل یحب أن یكون ثوبه حسناً

^{۴۸} - زیرا گره زدن بین دستها از صفات تنبلی و کسالت می باشد .

^{۴۹} - سوره الأعراف آیه ۳۱

ونعله حسناً، قال: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ الْكَبِيرُ بَطْرُ الْحَقِّ وَغَمَطُ النَّاسِ))^{۵۰}.

کسی که در قلب او مثقالی از یک اندک از کبر و غرور باشد وارد بهشت نمی شود، یکی از یاران سؤال کرد: ای پیامبر فردی دوست دارد لباس او خوب و زیبا باشد، و هم چنین کفش و پاپوش او زیبا و قشنگ باشد! آن حضرت فرمودند: خداوند زیبا و قشنگ است، و زیبایی و قشنگی را دوست دارد، کبر و غرور ناخشنودی و عدم رضایت از حق و تحقیر مردم و ناچیز شمردن مردم است .

پس ظرافت و لطافت و زیبایی و عدم اسراف و تکلف در آن و حسن منظر، از آداب اسلام می باشد .

* همچنین از آداب رفتن به نماز است که انسان از تمامی عیب ها دور بوده خوش بو و دندان های خود را مسواک بزند .

از ابی هریره (رض) روایت است که رسول الله فرمودند:

((لَوْلَا أَن أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي لِأَمْرَتِهِمْ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ))^{۵۱}

اگر ترس از این نبود که بر امت من مشقت و سختی وارد شود، به آنها امر می کردم تا در نزد هر نماز دندان های خود را مسواک بزنند .

و بر انسان است که از بوهای بد و ناپسند خودداری کرده دوری جوید، زیرا دین مبین اسلام کسانی را که پیاز و سیر و یا کرات و تربچه ی بودار خورده اند ، از دخول به مسجد نهی می کند تا این که فرشتگان و بردران نمازگذار آنها از بوی بد و ناپسند آنان آزار و اذیت نبینند .

از جابر بن عبدالله (رض) روایت است که رسول الله (ص) فرمودند:

^{۵۰}- رواه مسلم في كتاب الإيمان حديث رقم ۹۱ .
^{۵۱}- متفق عليه

((من أكل ثوماً أو بصلاً فليعتزلنا وليعتزل مسجدنا وليقعد في بيته))^{۵۲}

کسی که سیر و یا پیاز خورده از ما و از مسجد ما کناره گیری کرده و در خانه اش بنشیند و از این بوهای بد و

ناپسند کشیدن سیگار، چپق و غلیان است که بوی بد آن از دهان و لباس آن اشخاص بر می خیزد، پس از این کار

حرام و بد و ناپسند دوری جوئید، زیرا فرشتگان و مردم از بوی بد آن اذیت و آزار می شوند .

* از آداب رفتن به نماز است این که اگر اقامه گفته شد باید فرد آرامش خویش را حفظ نماید و در رفتن شتاب

نکند .^{۵۳}

از ابی هریره (رض) روایت است که رسول الله (ص) فرمودند:

((إذا أقيمت الصلاة فلا تأتوها تسعون و أتوها تمشون و عليكم السكينة فما أدرکتهم فصلوا و ما فاتکم فأتوا))^{۵۴}

چون نماز اقامه گردید با شتاب به سوی نماز نروید، بلکه با آرامش بروید، پس آنچه از نماز دریافتید بخوانید،

و آنچه از شما فوت شد بعد از سلام تکمیل کنید .

* هم چنین از آداب رفتن به مسجد خواندن اوراد و اذکار وارده در سنت پیامبر (ص) می باشد که می توانید به

کتاب اذکار و اوراد مراجعه کنید^{۵۵}.

و وقتی به مسجد رسیدید پای راست خود را جلو کرده این دعا را بخوانید:

اولاً: صلوات و درود بر محمد (ص) فرستاده سپس بگوئید: (اللهم اغفر لی وافتح لی أبواب رحمتک) .

بار الهی گناهان مرا ببخش و درهای رحمت خود را بر روی من باز فرما .

^{۵۲} - متفق علیه

^{۵۳} - رواه مسلم في كتاب المساجد ۱/ ۲۰۴ باب ۳۸ حدیث ۶۰۲ .

^{۵۴} - مانند کتاب الأذکار إمام نووي، وحصن المسلم، وغير از اینها .

^{۵۵} - متفق علیه

و وقتی از مسجد خارج می شوید پای چپ خود را جلو کرده و صلوات بر محمد (ص) فرستاده بگوئید:

(اللهم اغفر لی وافتح لی أبواب فضلک).

بار الهی گناهان مرا ببخش و درهای فضل و فضیلت خود را بر روی من باز فرما .

و وقتی به مسجد داخل شدید با صدای بلند سلام کرده و قبل از نشستن دو رکعت نماز تحیه مسجد بخوانید .

رسول الله (ص) می فرماید: ((إذا دخل أحدكم المسجد فليركع ركعتين قبل أن يجلس))^{۵۶}

هنگامی که یکی از شما داخل مسجد شد دو رکعت نماز قبل از این که بنشیند بخواند .

و بعد از آن در صف اول و دست راست امام اگر امکان پذیر بود بدون ایجاد مزاحمت برای مردم بنشیند، چنان که

رسول الله (ص) می فرماید:

((إن الله وملائكته يصلون على ميامن الصفوف))^{۵۷}.

خداوند و فرشتگان او برای کسانی که در دست راست امام هستند طلب مغفرت می کنند .

سپس به ذکر خدا و تلاوت قرآن مشغول شده تا این که وقت ادای نماز برسد .

^{۵۶} - رواه أحمد وأبو داود حديث ٦٧٦ ، ٣٧٢/٢ ، وصحيح سنن أبي داود ١٩٩/١ ، وانظر فتح الباري ٢١٣/٢ ، سنن الكبرى للبيهقي ١٠٣/٣ ، والترغيب والترهيب ٣٢٠/١
^{۵۷} - رواه أبو داود صحيح سنن أبي داود حديث ٥٥٤ ، ١٦٥/١ وصحيح نسن النسائي حديث ٨٤٢ ، والحاكم وصححه ٢٦٩/٣

احادیثی گهربار درباره ی اهمیت نماز جماعت

۱- امام صادق (علیه السلام) از پیامبر (صلی الله علیه وآله) نقل می کنند: هر کس نماز مغرب و عشاء و صبح

را در مسجد با جماعت بخواند، مثل این است که تمام شب را با عبادت به صبح رسانیده است.^{۵۸}

۲- پیامبر (صلی الله علیه وآله) می فرمایند: هر کس در هر جایی که باشد، مواظبت بر نماز جماعت کند، از روی

پل صراط، در اولین مرحله، مثل برق جهنده رد می شود در حالی که همراه دسته السابقون و چهره او نورانی تر از ماه

شب چهارده است و هر شب و روزی که نماز را به جماعت خوانده، به او ثواب شهید داده می شود.^{۵۹}

۳- پیامبر (صلی الله علیه وآله) می فرمایند: هر کس نماز های پنجگانه را به جماعت برگزار کند خداوند تبارک

و تعالی به او پنج چیز عنایت می کند:

* تنگی معاش را از او دفع می کند

* روز قیامت نامه اعمالش را به دست راست او می دهد

* ضیق و فشار قبر را از او برمی دارد

* از صراط مثل برق می گذرد

* بی حساب وارد بهشت می شود [چون قبلاً گناهان او بخشیده شده] ^{۶۰}

۴- پیامبر (صلی الله علیه وآله) می فرمایند: هر کس نماز صبح را به جماعت دریابد و در مسجد حاضر باشد، حق

تعالی می فرماید؛ ای ملائکه ی من، نظر کنید به سوی این بنده ی مؤمنم که مرا بر خواب اختیار کرده و فریضه ی

^{۵۸} - وسائل الشیعه ج ۵ ب ۳ صلاة الجماعة

^{۵۹} - وسائل الشیعه ج ۵ ب ۸

^{۶۰} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۱۰۰

مرا به جماعت ادا کرده است ، به عزت و جلال خود سوگند که نسوزانم او را به آتش جهنم.^{۶۱}

۵- امام کاظم (علیه السلام) می فرمایند : همانا نماز در صف اول جماعت مثل جهاد در راه خدای عزوجل است .^{۶۲}

۶- امام علی (علیه السلام) می فرمایند: جوانمردی مرد مسلمان دو نوع است :یکی جوانمردی در وطن و دیگری

جوانمردی در سفر ؛ اما جوانمردی در وطن عبارتست از خواندن قرآن ،نشستن با علما ،تدبر نمودن در فقه و محافظت

کردن بر نماز جماعت.^{۶۳}

۷- پیامبر (صلی ... علیه وآله) می فرمایند : تارک نماز جماعت ملعون است در تورات و انجیل و ملعون است در

زبور وقرآن ؛ملعون است به زبان جبرئیل و ملعون است به زبان عزرائیل و ملعون است به زبان محمد (ص).^{۶۴}

۸- کعب الاخبار می گوید ، از امام صادق (علیه السلام) در مورد آیات ۴۲ و ۴۳ سوره قلم سؤال کردم ، حضرت در

جوابم فرمودند : این ها از نماز جماعت تخلف کرده اند.^{۶۵}

۹- پیامبر (صلی ... علیه وآله) می فرمایند: بر یهود و نصاری سلام کنید ولی بر یهود امت من سلام نکنید !!

پرسیدند یا رسول ... یهود امت شما چه کسانی هستند ؟ فرمودند : کسانی که صدای اذان و اقامه را می شنوند ولی به

نماز جماعت حاضر نمی شوند.^{۶۶}

۱۰- پیامبر (صلی ... علیه وآله) می فرمایند: هر کس به قصد شرکت در نماز جماعت به سوی مسجد حرکت نماید

، خداوند برای هر گامی که بر می دارد هفتاد هزار حسنه به او عطا می فرماید و به همان اندازه بر درجات او می افزاید

و چنانچه در مسیر رفت و برگشت از دنیا برود خداوند هفتاد هزار فرشته را مأمور می نماید تا در قبر به عبادت او

۶۱- حلیة المتقین

۶۰- وسایل الشیعه ج ۵ ب ۸

۶۳- ارشاد القلوب ج ۱ ص ۱۷۷

۶۴- حلیة المتقین ص ۳۵

۶۵- لعالی الاخبار ج ۴ ص ۲۰۶

۶۶- لعالی الاخبار ج ۴ ص ۲۰۴

بروند و او را بشارت دهند و تا قیامت مونس او باشند .^{۶۷}

۱۱- امام علی (علیه السلام) می فرماید: نمازی نیست برای کسی که صدای اذان را بشنود و بدون علت آن را

اجابت نکند [نماز فرادایش قبول نیست] .^{۶۸}

۱۲- حضرت ابا عبد... (علیه السلام) می فرماید: آیا حیا نمی کند شخصی از شما که غلام یا کنیزی را خریداری

می کند که می گوید من در نماز [جماعت] شرکت نمی کنم.^{۶۹}

۱۳- حضرت ابا جعفر (علیه السلام) می فرماید: نمازی نیست برای همسایگان مسجد که در نماز شرکت نمی کنند

مگر کسانی که مریض باشند یا مشغول .^{۷۰} [چهل منزل از هر طرف]

۱۴- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرماید: یا در مسجد حاضر شوید یا منزلتان را بر شما آتش می زرم .^{۷۱}

۱۵- حضرت ابا جعفر (علیه السلام) می فرماید: هر کس نسبت به نماز جماعت و اجتماع مسلمین بدون علت ، بی

رغبت باشد ؛ نمازش قبول نیست .^{۷۲}

۱۶- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرماید: نمازی نیست برای کسی که در مسجد با مسلمین نماز نمی گزارد

مگر کسی که عذری داشته باشد .^{۷۳}

۱۷- حضرت ابا عبد... (علیه السلام) می فرماید: هر کس از جماعت مسلمین به اندازه یک وجب دوری کند ،

ریسمان ایمان از گردن او گرفته می شود .^{۷۴}

۶۷ - وسائل الشیعه ج ۳ ص ۳۷۵
۶۸ - وسائل الشیعه ج ۳ ص ۳۷۵
۶۹ - همان
۷۰ - همان
۷۱ - همان
۷۲ - همان
۷۳ - همان

۱۸- حضرت ابا جعفر (علیه السلام) می فرمایند: هر کس از همسایگان مسجد که صدای اذان را بشنود و آن را

اجابت نکند، نمازی برای او نیست. ^{۷۵}

۱۹- حضرت ابا عبد... (علیه السلام) می فرمایند: آن نماز جماعتی که مردم آن را ببینند [از آن اطلاع داشته

باشند] نسبت به نماز فرادا بیست و پنج برابر فضیلت دارد. ^{۷۶}

۲۰- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرمایند: هر کس پنج نمازش را به جماعت برگزار کرد، بر او گمان خیر ببرد

و شهادتش را قبول کنید. ^{۷۷}

۲۱- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرمایند: سه درجه برتری است برای آن کسی که در شب و روز به سوی

[نماز] جماعت ها حرکت می کند. ^{۷۸}

۲۲- مردی یهودی آمد خدمت رسول اکرم (صلی... علیه وآله) و درخواست کرد که از مسائل چیزی بیاموزد؛

پیامبر (صلی... علیه وآله) پاسخ دادند: ... اما نماز جماعت که همانا صفوف امتم مانند صفوف فرشتگان است و یک

رکعت در جماعت بیست و چهار رکعت است و هر رکعت آن نزد خداوند عزوجل از عبادت چهل سال محبوبتر است،

و اما روز جمعه که در آن اولین و آخرین برای حساب جمع می شوند و نیست مؤمنی که به سوی جماعت حرکت کند

مگر آن که خداوند هراس های روز قیامت را براو خوار سازد و به او امر کند بهشت را. ^{۷۹}

۲۳- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرمایند: همانا خداوند از بنده اش حیا می کند موقعی که نمازی را به جماعت

می خواند و سپس از او حاجتی می طلبد تا اینکه آن را برآورد. ^{۸۰}

^{۷۴} - وسائل الشیعه ج ۳ ص ۳۷۶

^{۷۵} - همان

^{۷۶} - همان

^{۷۷} - همان و بحار الانوار ج ۸۸ ص ۱۶

^{۷۸} - همان

^{۷۹} - وسائل الشیعه ج ۳ ص ۳۷۶

۲۴- تفاسیر عنوان شده در آیات ۴۳ سوره بقره ، ۲۹ سوره اعراف و ۴۳ سوره آل عمران، بر نماز جماعت اشاره دارد.^{۸۱}

۲۵- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرماید: هر کس به سوی مسجدی از مساجد خداوند عزوجل حرکت کند تا

زمانی که به منزلش برمی گردد به هر گام از گامهایش به او ده حسنه عطا می شود ، ده گناه از او محو می شود و ده درجه بر درجاتش افزوده می شود .^{۸۲}

۲۶- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرماید: هر کس بر صف مقدم محافظت نماید اجری مانند مؤذن درک می نماید

و خداوند عزوجل در بهشت به او مثل ثواب مؤذن را عطا می نماید .^{۸۳}

۲۷- امام رضا (علیه السلام) می فرماید: فضیلت نماز جماعت بفرزادها به هر رکعت ، هزار رکعت است .^{۸۴}

۲۸- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرماید: هر کس چهل روز در نماز جماعت تکبیر اول را درک کند ، بر او دو

برائت نوشته می شود : برائت از آتش و برائت از نفاق .^{۸۵}

۲۹- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرماید: هر گاه از کسی که در نماز جماعت شرکت نمی کند ، از تو سؤال

کردند، بگو، او را نمی شناسم !!^{۸۶}

۳۰- امام صادق (علیه السلام) می فرماید: هر رکعت نماز پشت سر عالم هزار رکعت، پشت سر قریشی (سادات) صد

رکعت ، پشت سر مرد عرب پنجاه رکعت و پشت سر مردی آزاد (بجز سه گروه قبل) بیست و پنج رکعت ارزش دارد .^{۸۷}

^{۸۱} - وسائل الشیعه ج ۳ ص ۳۷۶

^{۸۲} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۳

^{۸۳} - همان

^{۸۴} - همان

^{۸۵} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۴

^{۸۶} - همان

^{۸۷} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۵

^{۸۸} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۵

۳۱- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرمایند: در بهشت غرفه ایست که داخل آن از بیرون و بیرون آن از داخل

دیده می شود، کسانی از امت من در آنجا ساکنند که زیبا سخن می گویند (اطاب الکلام)، غذا می خورند (اطعم

الطعام)، بلند سلام می دهند (افشا السلام) و در شب، زمانی که مردم خوابند نماز می گزارند (الصلاة اللیل).

امام علی (علیه السلام) از پیامبر در مورد هر کدام سوال کردند، ایشان فرمودند:

اطاب الکلام: یعنی کسی که در صبح و شام ده مرتبه بگوید «سُبْحان... و الحمد... و لا اله الا... و... اکبر»

اطعم الطعام: یعنی دادن نفقه ی عیالش

افشا السلام: یعنی بخل نوزیدن در سلام کردن به هر یک از مسلمانان

الصلاة اللیل: یعنی خواندن نماز مغرب و عشاء و صلاة الغداة در مسجد به جماعت که مانند احوای تمام شب است.^{۸۸}

۳۲- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرمایند: کسی که صدای اذان را در مسجد بشنود و بدون علت خارج شود، او

منافق است مگر آنکه قصد برگشت داشته باشد.^{۸۹}

۳۳- حضرت ابا عبد... (علیه السلام) می فرمایند: نماز جماعت و اجتماع برای نماز به این خاطر قرار داده شد که

شناخته شود کسی که نماز می خواند از کسی که نماز نمی خواند و شناخته شود کسی که محافظت بر وقت نماز

دارد از کسی که آن را ضایع می کند و اگر آن نبود برای کسی امکان نداشت که به صالح بودن دیگری شهادت دهد

چون کسی که نماز به جماعت نخواند نمازی برای او در بین مسلمین نیست.^{۹۰}

^{۸۸} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۷

^{۸۹} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۹

^{۹۰} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۱۱

۳۴- حضرت ابا عبد... (علیه السلام) می فرمایند: پیامبر اکرم (صلی... علیه وآله) فرمودند؛ هر کس نماز غداة

عشاء را به جماعت بخواند در ذمة خداوند است ، هر کس به او ظلم کند به خدا ظلم کرده و هر کس او را تحقیر کند

خدا را تحقیر کرده است .^{۹۱}

۳۵- پیامبر (صلی... علیه وآله) می فرمایند: کسانی که وقتی به نماز در مسجد فراخوانده می شوند ، اعتنا نمی کنند

، هیزم تهیه کنید ، بر درهای آنها قرار دهید آتش بیافروزید و خانه هایشان را به آتش بکشید .^{۹۲}

تعدادی که جماعت با آنها منعقد می شود

قبلاً بایستی ذکر کنیم که نماز جماعت بر چه کسی واجب است:

نماز جماعت بر مردی که آزاد بوده ، برده نباشد ، و هیچ عذر شرعی در عدم حضور او به جماعت نداشته باشد

واجب است . اما تعدادی که جماعت با آنها منعقد می گردد دو نفر می باشد ، یکی امام ، و دیگری مأموم و هر چه

تعداد اشخاص زیادتر شود آن نماز نزد خداوند محبوب تر خواهد بود،

رسول الله (ص) می فرماید: ((صلاة الرجل مع الرجل أزكى من صلاته وحده، وصلاته مع الرجلين أزكى من

صلاته مع الرجل، وما كان أكثر فهو أحب إلى الله))^{۹۳}

نماز یک فرد با فرد دیگر از نماز او به تنهایی بهتر است و نماز او با دو نفر از نماز او با یک نفر بهتر است، و هر

چه تعداد نمازگزاران بیش تر باشد در نزد خداوند آن نماز محبوب تر خواهد بود .

^{۹۱} - بحار الانوار ج ۸۸ ص ۱۲

^{۹۲} - وسائل الشیعه ج ۳ ص ۳۷

^{۹۳} - متفق علیه .

و اگر یکی از جماعت های دو نفره ، بچه و یا زن باشد، جماعت نیز بر پا می شود، و آن را جماعت می گویند .

عبدالله بن عباس، رضی الله عنهما روایت می کند:

((بتُّ عند خالتي ميمونة فقام النبي (ص) يصلي من الليل فقامت أصلي معه فقامت عن يساره فأخذ برأسي فأقامني

عن يمينه))^{۹۴}.

شبی نزد خاله ام میمونه خوابیدم و رسول الله (ص) برای خواندن نماز تهجد شب بلند شد ؛ من هم بلند شدم تا با

او نماز بخوانم. در دست چپ او ایستادم، آن حضرت سرم را گرفت و مرا به دست راست خود برد در حالی که ایشان

در نماز بودند . این حدیث دلالت می کند که با دو نفر هم جماعت منعقد می شود .

امام مسلم رحمه الله علیه در حدیث دیگری روایت می کند که ابن عباس رضی الله عنهما گفت:

((فأقامني عن يمينه و أقام المرأة خلفنا))^{۹۵}

پس مرا به دست راست خود برد، و زن یعنی ام المؤمنین میمونه را پشت سرمان قرار داد .

از شرحبیل روایت است که گفت: شنیدم جابر بن عبدالله می گوید:

((كان رسول الله (ص) يصلي المغرب فجئت فقامت عن يساره فأقامني عن يمينه))^{۹۶}.

شنیدم رسول الله (ص) نماز مغرب را می خواندند، من آمدم و دست چپ او ایستادم پس مرا به دست راست خود برد

^{۹۴} - میمونه یکی از أمهات المؤمنین و همسر رسول اکرم (ص) می باشد .

^{۹۵} - متفق علیه .

^{۹۶} - رواه ابن ماجه ۱/۱۷۵، صحيح سنن ابن ماجه حديث ۷۹۴، ۱/۱۶۰ .

بعضی از آداب نماز جماعت

اگر فردی داخل مسجد شد و نماز بر پا بود بلا فاصله به امام اقتداء کند در هر حالی که امام بود، حال چه در اول نماز و یا در آخر آن باشد .

أبوهريرة (رض) روایت می کند که رسول الله (ص) فرمودند:

((إذا جئتم إلى الصلاة ونحن سجدوا؛ فاسجدوا، ولا تعدوها شيئاً، ومن أدرك ركعة فقد أدرك الصلاة))^{۹۷}

اگر به نماز آمدید و ما را در حال سجود دیدید شما هم به سجده بروید ولی آن را رکعتی ندانید و کسی که به یک رکعت از نماز برسد، به نماز جماعت رسیده است .

از امام چه در تکبيرة الإحرام و چه در رکوع و یا رفع از رکوع و یا سجود و یا رفع از سجود و غیره سبقت نگیرید، زیرا این عمل حرام است و رسول الله (ص) از آن نهی فرموده اند .

از انس بن مالک (رض) روایت است که گفت:

((صلى بنا رسول الله (ص) ذات يوم فلما قضى الصلاة أقبل علينا بوجهه فقال: أيها الناس إني إمامكم فلا تسبقوني

بالركوع، ولا بالسجود، ولا بالقيام، ولا بالانصراف، إني أراكم أمامي ومن خلفي))^{۹۸}.

روزی رسول الله (ص) با ما نماز خواند و وقتی از نماز سلام داد رو به ما کرد و فرمود: ای مردم من امام شما

هستم پس بر من سبقت و پیشی نگیرید، نه در رکوع و نه در سجود و نه در بلند شدن از رکوع و سجود و نه در سلام

دادن از نماز، از من سبقت و پیشی نگیرید، من شما را از جلو و پشت سر خود می بینم .

^{۹۷} - رواه أبوداود ۵۵۳/۱، صحيح سنن أبي داود حديث ۸۹۳، ۲۵۲/۱، والدارقطني في السنن ۳۴۷/۱، والبيهقي في الكبرى ۸۹/۲، والحاكم في المستدرک ۲۱۶/۱
^{۹۸} - رواه مسلم في كتاب الصلاة باب ۲۵ تحريم سبق الإمام بالركوع أو السجود ونحوه حديث رقم ۱۱۲ (۴۲۶) .

از ابي هريره (رض) روايت است كه رسول الله (ص) فرمودند:

((أما يخشى أحدكم إذا رفع رأسه قبل الإمام أن يجعل الله رأسه رأس حمار أو يجعل صورته صورة حمار))^{۹۹}.

آيا يكي از شما كه قبل از امام سرش را از سجده بلند مي كند، نمي ترسد خداوند سرش را به سر الاغ و صورت

و جسم او را به صورت و جسم الاغ تبديل كند؟

و از ابي هريره (رض) روايت است كه رسول الله (ص) فرمودند:

((إِنَّمَا جَعَلَ الْإِمَامَ لِيَأْتِمَ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ

الْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا، فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ))^{۱۰۰}.

امام براي اين است تا از او پيروي و متابعت شود، پس وقتي تكبيره الاحرام گفت شما نيز بعد از او تكبيره الاحرام

بگوئيد و اگر به ركوع رفت شما نيز بعد از او به ركوع برويد و اگر بعد از بلند شدن از ركوع گفت سمع الله لمن حمده

شما: ربنا ولك الحمد بگوئيد و اگر به سجده رفت، شما نيز به سجده برويد و اگر نماز را در حال نشستن خواند شما

نيز همگي يتان نماز را در حال نشستن بخوانيد .

عذرهايي كه مي شود با آنها نماز جماعت را ترك كرد

- شدت وزش باد و باريدن باران و سرماي خيلي سرد و شدت گرماي ظهر .
- مريض بودن، و اين كه اگر به جماعت حاضر شد به او مشقت وارد مي شود .

^{۹۹} - متفق عليه .

^{۱۰۰} - متفق عليه .

• ترس از دشمن، مانند ترس از مال و جان و ناموس خود .

• فشار آوردن ادرار و مدفوع .

از عائشة رضی الله عنها روایت است که گفت شنیدم رسول الله (ص) می فرمایند:

((لا صلاة بحضرة الطعام ولا هو يدافعه الأخبثان))^{۱۰۱}.

با حاضر شدن خوراک بر سفره نماز نیست و همچنین اگر بر فردی ادرار و یا مدفوع فشار آورد نماز جماعت

ساقط می شود .

• خوردن چیز بد بو مانند پیاز و سیرکه دلیل آن را قبلاً ذکر کردیم .

• خواب بودن، و همچنین لخت و برهنه بودن، و غیر از این ها .

فضیلت نماز جماعت

عبدالله بن عمر رضی الله عنهما روایت می کند که رسول الله (ص) فرمودند:

((صلاة الجماعة أفضل من صلاة الفرد بسبع وعشرين درجة))^{۱۰۲}

نماز جماعت بر نماز فرادای به بیست و هفت درجه فضیلت و برتری دارد .

پس چه بهتر از این که انسان مؤمن همیشه با جماعت و در مسجد نماز بخواند تا این فضیلت را کسب نماید .

انسان هر گامی که برای رفتن به مسجد بر می دارد خداوند برای او اجر و پاداش می نویسد .

أبوهریره (رض) روایت می کند که رسول الله (ص) فرمودند:

^{۱۰۱}- رواه مسلم في كتاب المساجد باب ١٦ حديث رقم ٦٧ (٥٦٠)، وانظر شرح السنة للبخاري

٣٥٩/٣ .

^{۱۰۲}- متفق عليه .

((صلاة الرجل في جماعة تضعف على صلاته في بيته وفي سوقه خمساً وعشرين ضعفاً ذلك ؛ أنه إذا توضأ

فأحسن الوضوء ثم خرج إلى المسجد لا يخرج به إلا الصلاة لم يخط خطوة إلا رفعت له بها درجة وحطت عنه بها خطيئة، فإذا صلى لم تزل الملائكة تصلي عليه ما دام في مصلاه ما لم يحدث، تقول: اللهم صل عليه، اللهم ارحمه، ولا يزال في صلاة ما انتظر الصلاة))^{١٠٣}

نماز فرد در جماعت بیست و پنج برابر نماز در خانه و بازار به اجر و پاداش او از اضافه می شود، زیرا اگر به طور کامل وضو گرفت سپس بسوی مسجد خارج شد و خروج او فقط برای ادای نماز در مسجد بود، هر گامی که بر می دارد به اجر و پاداش و ثواب او یک درجه اضافه و از گناه او یک سیئه کاسته می شود و وقتی نماز را خواند هم چنان فرشتگان بر او درود می فرستند تا وقتی در جای نمازش می باشد، اگر وضوی خود را باطل نکند، فرشتگان می گویند: بار الهی بر او درود بفرست، بار الهی او را رحمت کن . او در حالت نماز است تا هنگامی که منتظر نماز بعدی است . وقتی انسان در جماعت نماز می خواند از ریاکاری و نفاق و دو رویی ایمن و پاک خواهد بود .

از عبدالله بن مسعود (رض) روایت است که می گوید:

((من سره أن يلقى الله غداً مسلماً فليحافظ على هؤلاء الصلوات حيث ينادى بهن، فإن الله شرع لنبئكم (ص) سنن الهدى، وإنهن من سنن الهدى، ولو أنكم صليتم في بيوتكم كما يصلي هذا المتخلف في بيته، لتركتكم سنة نبئكم، ولو تركتم سنة نبئكم لضللتم، وما من رجل يتطهر فيحسن الطهور ثم يعمد إلى مسجد من هذه المساجد إلا كتب الله له بكل خطوة يخطوها حسنة، ويرفعه بها درجة، ويحط عنه بها سيئة، ولقد رأيتنا وما يتخلف عنها إلا منافق معلوم النفاق، ولقد كان الرجل يؤتى به يهادى بين الرجلين حتى يقام في الصف))^{١٠٤}.

^{١٠٣} - متفق عليه .

کسی که می خواهد خداوند را ملاقات کند در حالی که مسلمان است، پس بر این نمازها که برای آن اذان گفته می شود محافظت کند، زیرا خداوند برای پیامبر شما سنت هایی که مردم را به راه مستقیم هدایت کند تشریح و قانون گذاری کرده و این نمازها جزو این سنت هاست و اگر نمازها را در خانه هایتان خواندید، هم چنان که این متخلف از نماز در خانه اش می خواند، سنت پیامبرتان را ترک کرده اید و اگر سنت پیامبرتان را ترک کنید گمراه خواهید شد و مردی که وضو را به طور کامل گرفته سپس به طرف مسجدی از این مساجد به حرکت آید، خداوند برای هر گامی که بر می دارد یک نیکی نوشته و درجه ای او ثواب و اجر به او اضافه کرده و گناهی از گناهان او کاسته می کند و در زمان پیامبر (ص) هیچ کس از نماز جماعت تخلف نمی کرد مگر منافقی که نفاق او ظاهر و آشکار بود و در آن زمان دو طرف مرد مریض را می گرفتند تا او را در صف نماز قرار دهند و با جماعت نماز بخواند .

از ابی هریره (رض) روایت است که رسول الله (ص) فرمودند:

((من غدا إلى المسجد أو راح أعد الله له نزله من الجنة كلما غدا أو راح))^{۱۰۵}.

کسی که صبح و شام برای نماز جماعت به طرف مسجد می رود، هر اندازه به مسجد رود خداوند برای او در بهشت مهمانی فراهم می کند .

از بریده (رض) روایت است که رسول الله (ص) فرمودند:

((بشر المشائين في الظلم إلى المساجد بالنور التام يوم القيامة))^{۱۰۶}

به کسانی که در تاریکی شب ها به مساجد می روند بشارت ده که در قیامت از نوری کامل برخوردار خواهند شد.

^{۱۰۴} - رواه أحمد ۱/ ۴۱۵، ۴۱۹، ومسلم كتاب حديث ۲۵۶ (۶۵۴) ۱/ ۴۵۳، وأبو داود، صحيح سنن أبي داود حديث ۵۵۰، ۱/ ۱۶۳ - ۱۶۴، وصحيح سنن النسائي حديث ۸۴۸، ۱/ ۲۸۱ .
^{۱۰۵} - متفق عليه .

^{۱۰۶} - رواه أبو داود حديث ۵۶۱، وصحيح سنن أبي داود ۱/ ۱۶۸، وابن ماجه ۱/ ۱۴۰، صحيح سنن ابن ماجه حديث ۶۳۳، ۱/ ۱۳۰، الترغيب والترهيب ۱/ ۲۱۲، والترمذي حديث ۲۲۳، ۱/ ۴۳۵ .

نتیجه گیری

اسلام وظیفه ی هر مسلمان را تنها در این خلاصه نکرده که به صورت انفرادی در هر جایی و به دور از نماز اجتماع مسلمین یا محیطی که در آن زندگی می کند به انجام نماز بپردازد، بلکه به طور جدی به انجام وظیفه ی الهی نماز به صورت جماعت به ویژه در مساجد با دیگربرادران دینی فراخوانده است. سرپیچی از این امر خدا بدون عذر روانیست .

اگرچه نماز جماعت از نظر اسلام واجب نگردیده است اما رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده اند: نمازی که به صورت جماعت خوانده شود ثوابش بیست و هفت برابر ثواب نمازی است که به صورت انفرادی خوانده شود .

بنا براین اسلام برگزاری نمازهای پنجگانه را به صورت جماعت در مساجد به این دلیل لازم دانسته که مساجد علاوه بر این که پایگاه تجمع مسلمین می باشد محلی است که می توان دیگر مشکلات جامعه اسلامی از قبیل مسایل اجتماعی، اقتصادی، اخلاقی و غیره را مطرح و درپیرامون آنها صحبت نمود و برای حل آنها اقدامات لازم را بعمل آورد.

از طرفی می بینیم که بر مسلمین لازم شده است که به طور وسیع تری هفته ای یک بار در نماز جمعه شرکت کنند. خداوند پاک در این باره چنین فرموده است: ای کسانی که ایمان آورده اید هر گاه برای نماز در روز جمعه فرا خوانده شدید پس بسوی یاد خدا بشتابید و هر معامله ای را ترک کنید، این برای شما بهتر است اگر بدانید .

این اجتماع بزرگ هفتگی در بردارنده ی نکات آموزشی فراوان بوده، در حقیقت تجدید پیمان و احیای حس برادری و برابری و استحکام بخشیدن وحدت میان مسلمین و اظهار قدرت و قوت می باشد تا به دشمنان اسلام نشان دهند که چگونه در صفوف مرصوص و دوشادوش یکدیگر آمادگی این را دارند تا از کیان و شأن و شوکت اسلام و آئین اسلام دفاع کنند و نگذارند که دست های کثیف اجانب و شیاطین خون آشام در میان جامعه اسلامی کار کند .

منابع و مأخذ

اعلمی ، عبدالرزاق . (۱۳۷۹) . حلیة المتقین . تهران . نشر باقرالعلوم

حراغاملی ، محمدبن حسین . (۱۳۸۶) . وسائل الشیعه ج ۳ و ۵ . مترجم : حمید صالح ابوالقاسمی . نشر عصرطلائی

دشتی ، محمد . (۱۳۸۴) . نهج البلاغه . قم . انتشارات المهدی

دیلمی ، محمدحسن . (۱۳۸۵) . ارشاد القلوب ج ۱ . ترجمه : سیدعباس طباطبائی . تهران . نشر ذوی القربی

لطیفی ، محمود ، (۱۳۷۳) . نماز جمعه و جماعت . تهران . سازمان تبلیغات اسلامی

مجلسی ، محمدباقر بن محمدتقی . (۱۳۸۶) بحار الانوار ج ۸۸ . تهران . نشر دارالکتاب الاسلامیه

www.daneshnameh.roshd.ir/mavara/mavara-index.php?page.

www.balagh.net/persian/feqh/ahkame_khas/a_masjed/۰۶.htm

www.qaraati.net/library/show.php?bn=۹&start=۷۵۳۳۴

www.aqeedeh.com/ebook/downloadfile.php?filename=namazjzmahat.htm&bookname

شناسنامه ی اثر

نام اثر : تحقیق و پژوهش

عنوان اثر : فلسفه ی نماز جماعت

نام و نام خانوادگی : راضیه رخی

مدرک تحصیلی : لیسانس

رشته ی تحصیلی : علوم تجربی

مقطع تحصیلی : راهنمایی

سنوات خدمت : ۳۲ سال

شماره پرسنلی : ۳۰۶۹۱۲۷۴

نام آموزشگاه : راهنمایی شاهد شهید حمادی و راهنمایی یاس

آموزش و پرورش ناحیه ۶ مشهد

تلفن تماس : ۰۹۱۵۵۰۳۴۷۳۷

تاریخ تدوین : پاییز ۸۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان آموزش و پرورش خراسان رضوی

آموزش و پرورش ناحیه ۶ مشهد

فراخوان کشوری جشنواره نماز آبشاررحمت الهی

فلسفه ی نماز جماعت

گردآوری و تدوین : راضیه رخی

دبیر مقطع راهنمایی

پاییز ۸۹

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

چکیده

۱ مقدمه
۸ نماز اولین فرض ها و واجبات دین مبین اسلام بعد از شهادتین
۹ منزلت نماز در بین دیگر عبادات
۹ واجب بودن نماز جماعت
۱۰ بعضی از آثار و اقوال صحابه و تابعین در وجوب نماز جماعت
۱۴ حکمت فرض شدن نماز جماعت و منافع آن
۱۶ جزای کسانی که نماز جماعت را بدون عذر ترک می کنند
۱۷ بعضی از آداب رفتن به نماز جماعت
۲۲ احادیثی گهربار درباره ی اهمیت نماز جماعت
۲۸ تعدادی که جماعت با آنها منعقد می شود
۳۰ بعضی از آداب نماز جماعت
۳۱ عذرهایی که می شود با آنها نماز جماعت را ترک کرد
۳۲ فضیلت نماز جماعت
۳۵ نتیجه گیری
۳۶ منابع و مأخذ
۳۷ شناسنامه اثر و صاحب آن

چکیده

همان طور که می دانید ، برپایی فریضه های دینی به صورت دسته جمعی، غیر از پاداش های فراوانی که به طور مداوم از آن یاد می شود ، در زندگی فردی و اجتماعی امت مسلمان نیز، آثار مثبت و فراوانی دارد مانند : آثار معنوی، اجتماعی ، سیاسی، اخلاقی و تربیتی . بزرگترین اثر معنوی نماز جماعت، همان پاداش الهی است که گفته شده است.

در این مجموعه ، با وقوف بر موارد فوق الذکر؛ ابتدا به منزلت نماز در بین دیگر عبادات، سپس به بررسی آثار و اقوال صحابه و تابعین و احادیث در وجوب نماز جماعت و آن گاه پیرامون آداب ، منافع ، ترک و فلسفه ی نماز جماعت پرداخته شده و در انتها پس از بررسی فضیلت نماز جماعت ، از مباحث فوق نتیجه گیری منطقی صورت گرفته است . امید وارم فرض بودن نماز جماعت در مساجد آشکار و واضح با دلایل محکم از قرآن و سنت رسول الله (ص) که در این مجموعه ذکر شده است، برای علاقه مندان ، علی الخصوص نسل جوان، قانع و مورد قبول واقع گردد و بتواند سرمشق و راهنمایی برای آنان باشد که روزی گذرشان بدان خواهد افتاد .

در پایان از باری تعالی مسئلت دارم همه ی ما را در راه خدمت به دین مبین اسلام و اتباع و پیروی سنت رسول اکرم (ص) قولاً و عملاً و طریقتاً موفق گرداند و این عمل ناچیز را خالصاً برای رضا و خشنودی خود قرار داده ما را اجر و پاداش نیک عطا فرماید .

(و صلی الله وسلم علی نبینا محمد و علی آله و صحبه أجمعین و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین) .